

chodí, kde bylo jeviště, lidé shazovali vzácné
dměty. My je podávali do bezpečí. Chvillemi
se se museli k ohromnému žáru obrátit zády,
stále silnější. Pak zaduněla hromová rána,
nežší než předcházející. To se zřítíl strop hle-
tě.

Hasiči museli uprchnout z naplno hořící bu-
vy. Čpavý dým nás dusil. Vojsko začalo vytla-
vat diváky do přilehlých ulic. Hrozilo zřícení
které boční stěny. Část lidí prorazila zábradlí
spadla do Vltavy. Ozývaly se české i německé
křiky. Ve vytržetých očích Pražanů byla bez-
děj. Obejmul jsem plačící Jarušku kolem ra-
men. Na jejích plavých vlasech se jako pochodeň
tráželo hořící Národní divadlo...

Jhlík z klempířských kamínek, který vypadl při
evňování hromosvodu, způsobil největší ztrátu
ké kultury v druhé polovině 19. století – zni-
ní nově postavené budovy Národního divadla.
kouské císařství se roku 1867 rozdělilo na zá-
dní a východní část. Dostalo nový název, Ra-
usko-Uhersko. České země zůstaly začleněny
části západní.

V našich zemích vedle sebe po dlouhá staletí
i Češi s Němci. Jejich soužití se postupně změ-
lo v soupeření.

Koncem 19. století došlo k velkému rozkvětu
ského školství, vědy, literatury a umění.

Velmi se rozrostla síť českých škol, rostla vzdě-
nost. Pražská univerzita byla rozdělena na čes-
ou a německou část.

Hodně lidí navštěvovalo školní, farní a obecní
nihovny a četlo díla Aloise Jiráska, Svatopluka
echa, Jana Nerudy.

Z novin byly nejvíce rozšířeny Národní listy.

Pro rozvoj kultury a tělovýchovy se stala důleži-
ou organizace Sokol. Ve většině obcí byly sokolov-
y. V nich se cvičilo, zpívalo, hrálo divadlo, později
promítaly filmy. Sokolové měli i své vlastní kroje.
největší kulturní událostí pro Čechy bylo ote-
ření Národního divadla v Praze. Na jeho stavbu
řispěl celý národ. Každý kraj si považoval za čest,
e může poslat kámen do základů stavby. Všechny
rstvy obyvatelstva posílaly peníze.

Tak mohl architekt Josef Zíték postavit budo-
u, vyzdobenou malbami Mikoláše Alše, socha-
ni Josefa Václava Myslbeka a díly dalších uměl-
ů. Stranou nezůstala žádná významná osobnost.

Nad oponou bylo nadepsáno heslo „Národ sobě“.
Národní cítění se projevilo i při dostavbě divadla
po velkém požáru. Tak mohlo být Národní diva-
dlo roku 1883 slavnostně otevřeno operou Libu-
še skladatele Bedřicha Smetany.

Sokolové při cvičení
(obrázek z roku 1869)

Miroslav Tyrš,
zakladatel Sokola

SLOVNÍČEK

Radhošť – hora ležící na Moravě (v pohoří Beskydy)

Sokol – největší náš spolek založený roku 1862 doktorem Miroslavem Tyršem. Sokolové usilovali o tělesný, vzdělávací i kulturní rozvoj českého obyvatelstva

univerzita – vysoká škola. V Praze je naše nejstarší univerzita, kterou založil český král Karel IV.

OTÁZKY

1. Na jaký stát se roku 1867 přeměnilo rakouské císařství?
2. Jak se v českých zemích změnilo česko-německé vztahy?
3. Co víš o rozkvětu české kultury ve druhé polovině 19. století?